

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
« ФАХ »**

«Хорове диригування»

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність – В5 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о

2 0 2 5

АНОТАЦІЯ КУРСУ. Дисципліна «Фах» є нормативною навчальною дисципліною з циклу професійної та практичної підготовки освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» освітньо-професійного ступеня Фаховий молодший бакалавр та спрямована на формування загальних та професійних компетенцій. В процесі опанування навчальної дисципліни здобувач освіти набуває навичок диригентської мануальної техніки та опановує самостійну роботу з текстовою структурою хорового твору.

Освітньо-професійна програма складена відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі 02 «Культура і мистецтво» та є нормативним документом, який регламентує кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги. Курс є головним з навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки фахівця, який спрямовано на становлення професійної діяльності педагога-хормейстера.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах даного курсу здобувачі освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» формують компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво»:

інтегральна компетентність (ІК):

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.

СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та вміння в музично-теоретичній / виконавській / педагогічній / організаційно-творчій діяльності.

СК 7 Здатність самостійно організовувати та провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у професійній діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої педагогічної / організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Для здобувачів на основі БСО: кількість кредитів ECTS – 20, загальний обсяг – 600 годин (з них індивідуальних – 294, самостійних – 306); для здобувачів на основі ПЗСО: кількість кредитів ECTS – 12, загальний обсяг – 360 годин (з них індивідуальних – 218, самостійних – 142).

МЕТОЮ навчальної дисципліни «Фах» є різнобічна фахова підготовка майбутнього диригента-хормейстера, який володіє всіма необхідними практичними навичками мануальної техніки, розуміє та відчуває стилеві особливості музичного твору, володіє методикою музично-теоретичного та

хорознавчого аналізу хорової партитури та знаннями в області музично-хорової та методичної літератури; виховання художнього смаку, розвиток музично-естетичного інтелекту, здатності трансформувати знання та навички, придбанні на всіх навчальних дисциплінах, опанування специфіками управління вокально-хоровими колективами, виховання особистісних якостей, необхідних для реалізації в синтетичній діяльності диригента-викладача-виконавця.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ навчання за навчальною дисципліною.

Передбачають оволодіння диригентськими знаннями, вміннями та навичками, які дозволяють ефективно працювати з хоровим колективом.

РН 3 Грати на музичному інструменті/співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стильових особливостей.

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.

РН 7 Використовувати відповідні інформаційні, технічні, цифрові ресурси для запису та/або аранжування музичних композицій, розробки музично-інформаційних презентацій, опрацювання нотного тексту.

РН 8 Розпізнавати різні компоненти музичної мови.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 12 Проводити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у виконавській/освітній/організаційно-творчій діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

РН 16 Дотримуватися загальних вимог щодо авторських та суміжних прав, захисту персональних даних, правил розповсюдження інформації.

РН 17 Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ.

Згідно навчального плану освітньо-професійної програми, дисципліна «Фах» вивчається протягом 8-ми семестрів (на основі БСО), та на протязі 6-ти семестрів (на основі ПЗСО) та спрямована на всебічний музичний фаховий розвиток здобувача освіти, його професійно - творче зростання як диригента та виконавця; на здобуття професійних компетентностей в межах музично-виконавської, методичної та педагогічної роботи.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ.

Дисципліна «Фах» реалізується у вигляді індивідуальних занять та самостійної роботи здобувачів освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ передбачають проведення індивідуальних аудиторних занять у взаємодії викладача, студента та концертмейстера, а на старших курсах – роботу з вокально-хоровим ансамблем або хоровим колективом, який є базою для проведення практичної роботи з хором, що також проводиться під контролем та за консультативного сприяння викладача.

Також до методів можна віднести консультування, метод художньої демонстрації та художнього ілюстрування, метод створення індивідуального репертуару, збирання інформації, анотації, метод стильового аналізу, робота з текстами.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ.

1 курс (БСО, ПЗСО)

- Техніка диригування та її значення для диригента.
- Функції рук у диригуванні та їх розмежування.
- Метрономування (тактування). Диригентський жест.
- Ауфтакт: визначення, структура та функції.
- Засвоєння основних диригентських схем у розмірах 3/4, 4/4, 2/4
- Прийоми передачі фразування в диригентському жесті.
- Штрих «Legato» в диригуванні. Фермата.

2 курс (БСО)

- Роботи над координацією рук. Функції правої і лівої руки.
- Вивчення розмірів 6/8 і 6/4.
- Штрих Staccato та прийоми його виконання.
- Повільний темп; зміна темпу *piu mosso*, *meno mosso*.
- Акценти, синкопи (друге півріччя)
- Показ короткочасних динамічних нюансів (*crescendo*, *diminuendo*).

(ПЗСО 1 семестр)

- Вивчення розмірів 6/8 і 6/4.
- Штрих Staccato та прийоми його виконання.
- Повільний темп; зміна темпу *piu mosso*, *meno mosso*.
- Акценти, синкопи (друге півріччя)
- Показ короточасних динамічних нюансів (*crescendo*, *diminuendo*).

(ПЗСО 2 семестр)

- Вивчення складних несиметричних розмірів: 5/4 за п'ятидольною схемою; у розмірах 5/8, 5/4 у швидкому темпі за дводольною схемою.
- Диригування у розмірах 3/2 за тридольною та 2/2 за дводольною схемами у різних темпах.
- Диригування у розмірах 3/8, 3/4, 2/4, 5/4 у швидкому темпі «на раз».
- Поняття про диригування *Alla Breve*.
- Прийоми диригування з використанням елементів поліфонії, імітації, канону; дроблення основної метричної одиниці в розмірах 2/4, 3/4, 4/4 у повільних темпах.
- Прийоми диригування речитативами та сольними партіями в оперних сценах; бажано ознайомлення з поліфонічними формами.

3 курс (БСО)

- Вивчення складних несиметричних розмірів: 5/4 за п'ятидольною схемою; у розмірах 5/8, 5/4 у швидкому темпі за дводольною схемою.
- Диригування у розмірах 3/2 за тридольною та 2/2 за дводольною схемами у різних темпах.
- Диригування у розмірах 3/8, 3/4, 2/4, 5/4 у швидкому темпі «на раз».
- Поняття про диригування *Alla Breve*.
- Прийоми диригування з використанням елементів поліфонії, імітації, канону; дроблення основної метричної одиниці в розмірах 2/4, 3/4, 4/4.
- Прийоми диригування речитативами та сольними партіями в оперних сценах; бажано ознайомлення з поліфонічними формами.

4 курс (БСО, 3 курс ПЗСО)

- Диригування: у розмірах 7/8 та 7/4; 9/8, 9/4; 12/8, 12/4; 8/8, 9/8.
- Диригування творів з більш складною хоровою фактурою, чергування простих, складних та перемінних розмірів.
- Удосконалення техніки диригування і навичок інтерпретації крупної музичної форми. Диригування творами кантатно-ораторіального жанру, оперними сценами, симфонічними творами, диригування сцени або двох частин з кантатно-ораторіального жанру.
- Підготовка програми публічної демонстрації досягнень у вигляді концертного виступу.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. Зростання професійно-інтелектуального потенціалу молодшого бакалавра, його фахової майстерності, удосконалення знань та мануальних навичок контролюється системою поточного та семестрового контролю.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну роботу та роботу на занятті. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 44. Том 3. – 286 с.
2. Апалькова І. ДОВІДНИК ХОРМЕЙСТЕРА — Канів: Склянка Часу/Zeitglas, 2020. – 94 с.
3. Диригування (4 курс) : програма та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», ОП «Хорове диригування» / М-во культури та інформ. Політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. Хорового диригування та академ. співу ; [уклад.: В. Г. Бойко, К. Ю. Донцова-Пушенко]. Харків : ХДАК, 2024. –22 с.
4. Мережко Ю. В., Шепеленко Г. Б. Вокальні твори українських композиторів кінця ХІХ – початку ХХІ століття: навч.-метод. посіб. для студентів ВЗО / Ю.В. Мережко, Г.Б. Шепеленко; Київ: Інтерсервіс, 2020. – 180 с.
5. Кириленко Я. О. Теоретичні та практичні засади диригентської підготовки : навч. посіб. / Кириленко Я. О. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. — 108 с.

Додаткова:

1. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 44. Том 3. – 286 с.
2. Воевідко Л. М. Методика музичного виховання : Навчальний посібник / Людмила Воевідко. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2019. – 220 с.
3. Гаврилюк В. Є., Хорове диригування: Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів спеціальності 025 музичне мистецтво / В. Є. Гаврилюк, О. М. Марач. – Луцьк : Луцький педагогічний коледж, 2018. – 14 с.
4. Каблова Т. Б., Румянцева С. В. Читання партитур для вокальних ансамблів: навч.-реперт. збірник для студентів ВНЗ / уклад. Т. Б. Каблова, С. В. Румянцева; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. — 90 с.
5. Костенко Л. В., Шумська Л. Ю. Хрестоматія з хорознавства : навч. посіб. / Л. В. Костенко, Л. Ю. Шумська. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. – 521 с.
6. Серганюк Л. І. Методика аналізу хорових творів : навчально-методичний посібник для викладачів і студентів вищих навчальних закладів / Л. І. Серганюк. – Івано-Франківськ : Прикарп. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2015. – 191 с.
7. Хоровий клас : навчальний посібник / [уклад. І.О. Цюряк, В.К. Федорченко, Н.С. Борисенко] ; – Житомир : Вид-во О.О. Євенок., 2019. – 119 с.
8. Шумська Л. Ю. Хорове диригування : навч. посіб. / Л. Ю. Шумська. – 2-ге вид., доповн. та перероб. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 105 с.

Інформаційні ресурси

1. Диригентське мистецтво. Енциклопедія сучасної України http://esu.com.ua/search_articles.php?id=24362 (дата звернення 05.08.2021).
2. Електронна бібліотека «Культура України» <https://elib.nlu.org.ua/catalogue.html?catalogue=39>